

ORANGE THE WORLD VOORBEELD VAN INTIEME TERREUR: BAS TERRORISEERDE SUSANNE EN DE KINDEREN

‘Hij probeerde mij van de galerij van ons hotel te duwen’

Susanne* leert Bas kennen via een datingsite. Hij is heel complimenteus en de relatie is heel intens. Langzaam maar zeker komen Susanne en haar kinderen steeds meer onder zijn dwang te staan. Bas kan ineens ontploffen. „Hij kwam met een groot slagersmes op mij af.” Zelfs daarna ging Susanne niet bij hem weg. Waarom is dat zo moeilijk?

Marieke van Gompel

Als Susanne uit Brabant kennismaakt met Bas, ongeveer twintig jaar geleden, raakt hij bij haar een gevoelige snaar. Susannes vorige partner had haar verlaten toen ze hoogzwanger was, en Bas speelt daar handig op in. Ze vertelt hem dat haar dochttertje Sophie alles voor haar is en dat hij rekening met haar moet houden. „Hij heeft heel erg zijn best gedaan om bij Sophie in de smaak te vallen, hij palmde haar helemaal in.”

Susanne deelt haar verhaal in het kader van *Orange the World*, een wereldwijde campagne tegen geweld tegen vrouwen en meisjes, die tot 10 december loopt. Het doel is om slachtoffers, hun omgeving en professionals gevaarlijke situaties sneller te leren herkennen en vervolgens veiliger te handelen.

Susanne raakt zwanger van Bas en gaat samen met hem met een zichtbaar zwangere buik op vakantie. Het was een mooie reis en Bas was ontspannen, maar op de terugreis slaat zijn humeur ineens om. „Uit het niets werd Bas woedend en schold me publiekelijk helemaal verrot.”

Vanaf dat moment haalt hij Sus-

Ik was in totale paniek omdat ik hoogzwanger was, en niet weer verlaten wilde worden

‘Slet’, ‘varken’, ‘ligt ze nu alweer op de bank’

– appjes van Bas naar de kinderen over hun moeder

anne naar beneden in plaats van dat hij haar ophemelt, en reageert cynisch en kil op haar. „Ik was in totale paniek omdat ik hoogzwanger was, en niet weer verlaten wilde worden. Het leek wel alsof hij het zo gepland had.”

‘Het is soms veiliger om te blijven dan te gaan’

Een jaar na de geboorte van hun zoon Thomas is Susanne opnieuw zwanger, van dochter Emma. Bas is inmiddels een eigen bedrijf gestart. Bas haalt Susanne over om haar baan op te zeggen en in zijn bedrijf te gaan werken. „Ik was daardoor financieel afhankelijk van hem.”

„Ik merkte dat hij altijd in de slachtofferrol zat. We hadden alle randvoorwaarden voor een gelukkig leven. Hij had een goedlopend bedrijf, de kinderen hadden het goed. Zijn wereld stortte in als hij bijvoorbeeld een opdracht niet binnenhaalde. Dan ging hij drinken en kreeg hij enorme woede-uitbarstingen. Daarnaast was hij jaloers op mensen die het nog beter hadden dan wij. Ik noemde hem Rupsje Nooitgenoeg.”

Meerdere keren schuilt Susanne met haar kinderen in een kamer, terwijl Bas beneden alles kort en klein slaat. „Wij kwamen dan pas uit de

kamer als we hem met piepende banden hoorden vertrekken. Vervolgens bleef hij mij dan bellen totdat ik opnam en dreigde hij met zijn auto tegen een viaduct te rijden.”

„Veel omstanders vragen zich af waarom slachtoffers niet weggaan”, zegt de Tilburgse psycholoog Gebi Rodenburg bij wie Susanne later in therapie is gegaan. „Het slachtoffer weet waartoe de dader in staat is, daarom is het soms veiliger om op dat moment te blijven dan te gaan. En een dader drijft daarnaast vaak een wig tussen het slachtoffer en familie en vrienden, waardoor het moeilijk is om hulp te vragen. Daarnaast kan een slachtoffer financieel geïsoleerd zijn doordat er ook sprake is van economische controle.”

Tijdens een vakantie aan de Middellandse Zee gaat het goed mis. „Ik was met Thomas en Emma in het vakantiehuisje en Emma scharrelde om mij heen. Hij werd boos om iets kleins en op een gegeven moment kwam hij met een groot slagersmes op mij af. Ik riep: ‘Stop ermee, Emma is hier ook!’ Toen stopte hij.”

Na deze vakantie worden de woedeaanvallen van Bas steeds heftiger en frequenter. Ik kwam steeds meer onder zijn dwang en controle te staan. Langzaam begon ik mijn

eigen identiteit te verliezen.” Als Bas ontploft, gooit hij regelmatig met spullen naar Susanne, wat niet zelden tot verwondingen leidt.

Ook de kinderen moeten het ontgelden. Thomas kan goed voetballen, maar Bas vindt dat hij niet gemotiveerd genoeg is. Hij geeft zijn zoon de opdracht om binnen een bepaald aantal dagen honderd keer achter de bal elkaar hoog te houden. „Het was heel obsessief en dwingend”, herinnert Susanne zich.

„Dwingende controle wordt vaak gepleegd door mensen met een Cluster B-persoonlijkheidsstoornis, zoals een narcistische persoonlijkheidsstoornis”, legt Rodenburg uit. „Een andere persoon wordt door hen niet gezien als een mens, maar als eigendom of een object dat voor hun behoeftes bestemd is.”

Vlam in de pan

Tijdens een autovakantie vliegt de vlam opnieuw in de pan. „Hij werd zo woedend en probeerde mij van de galerij van ons hotel te duwen”, zegt Susanne. „Ik kon mezelf maar net tegenhouden, begon te schreeuwen en toen hield hij op.” Bas zegt dat de relatie voorbij is, zet de kinderen in de auto en rijdt terug naar Nederland zonder Susanne. Hij laat haar’s

nachts alleen op straat achter.

De aanslag op haar leven is voor haar de druppel. „Ik had iets heel heftigs nodig om de relatie te verbreken.” Ze laat nieuwe sloten op het huis zetten en waarschuwt twee vriendinnen met wie ze een plan bedenkt. Maar als Susanne zegt dat ze de relatie met hem wil beëindigen, ontsteekt hij opnieuw in woede. Susannes tienerdochter Sophie gaat in het tumult met de vader mee. „Ze stapte bij hem in de auto en ik heb haar veertien maanden niet gezien.”

Susanne leert later dat hier sprake is van ouderverstoting. „De kinderen dachten: als ik kies voor het slachtoffer, wat in dit geval Bas leek, dan houdt de terreur op. Niet wetende dat het nog veel erger zou worden”, legt ze uit.

Ook de band tussen Sophie en Bas eindigt met geweld. De tiener moest

ILLUSTRATIES GETTY IMAGES

van haar stiefvader een huishoudelijke taak uitvoeren, maar had dat niet gedaan. „Bas ging helemaal uit zijn plaat en greep Sophie bij haar keel”, zegt Susanne. Ze hoort later dat Emma zijn arm tegenhield toen hij wilde uithalen naar zijn stiefdochter. De gewaarschuwde Susanne haalt haar kinderen op.

Seksueel misbruik

Haar tienerdochter Sophie lijkt bevroren als ze thuiskomt, maar begint de dagen daarna langzaam te ontdooien en te vertellen. Ze vertelt dat haar stiefvader haar seksueel heeft misbruikt. Sophie wil geen aangifte doen tegen haar stiefvader en na een gesprek met een wijkagent besluit Susanne om geen stappen tegen hem te ondernemen. Ze is te bang dat er meer wraakacties komen. Dat kinderen geen aangifte doen heeft er volgens Rodenburg mee te maken dat er sprake is van afgedwongen loyaliteit en angst. „De da-

der zal alles uit de kast halen om de controle weer terug te krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door het slachtoffer zwart te maken in de omgeving of door geweld te gebruiken”, legt de psycholoog uit.

Bas blijft een wig drijven tussen de familieleden. Hij stuurt soms nog honderden appjes per dag om de kinderen te manipuleren. Ook Susanne moet het nog regelmatig ontgelden, kan ze lezen in de Whatsapp-berichten van Bas aan de kinderen. ‘Slet’, ‘varken’ of ‘ligt ze nu al weer op de bank’ stuurt hij soms aan Thomas. „Bas is wel weg, maar eigenlijk is hij altijd hier in huis”, zegt ze over de appjes.

Hoe moeilijk ook, heeft Susanne geleerd dat ze haar ex nooit moet afvallen in het bijzijn van de kinderen, omdat ze daarmee de kinderen klem zou zetten en hen verder van haar afdrijft. „Ik richt me erop om te zorgen dat de kinderen een fijn thuis hebben.” Ze wil andere slachtoffers meegeven om de juiste hulp te zoeken voor zichzelf en voor hun kinderen. „Zorg dat je dingen uitzoekt en beslagen ten ijs komt.”

** De namen in dit artikel zijn gefingeerd. De echte namen zijn bekend bij de redactie.*

Dwingende controle

Psycholoog Gebi Rodenburg is als staflid en netwerklid aangesloten bij het landelijk netwerk Stichting Het Verdwenen Zelf. Deze stichting helpt slachtoffers van dwingende controle, een veelal verborgen vorm van emotionele en psychische mishandeling. „De heftige situatie waarin Susanne gevangen zat, is een helder voorbeeld van dwingende controle, ook wel intieme terreur genoemd.” Slachtoffers zijn gaan denken dat zij het probleem zijn, omdat ze gegaslight of gehersenspoeld zijn. Dat is de omgekeerde wereld. „Kenniss is macht, we leren slachtoffers weer door hun eigen ogen te kijken naar zichzelf te kijken in plaats van door de ogen van de pleger”, zegt de psycholoog. Stichting Het Verdwenen Zelf biedt kennis via boeken, workshops en een netwerk met gespecialiseerde therapeuten: verdwenenzelf.org.